

”אני זוכרת איך כל השבעה של אימא שלי לא הפסקנו לצחוק”,
האישה שהייתה לומדת עם אימא הלכה ב'חפץ חיים' כל יום
בטלפון, מנדנדת ראש ותיק בעל כתפייה ארוכה מאוד מולי.

הפוזה הזאת, הפוזה שבה אני שקועה בתוך כיסא נמוך ועמוק,
רואה את כולן מלמטה, היא איומה. היא גורמת לי לגחך על
בני אדם בזמן שאני עצובה מדי, היא גורמת לי לחשוב על כל
מיני זוויות מחרידות שדרכן אפשר לצלם אנשים. והיא מעייפת
אותי נפשית.

”אבל אימא שלך נפטרה בת מאה עשרים ושבע”, אני עונה
לה, לאישה שאני לא מצליחה בשום אופן להיזכר איך קוראים
לה עכשיו.

”מה פתאום”, היא נחרדת, לוקחת צעד אחורה, עושה טובה
ומתיישבת סוף סוף. ”היא הייתה בת שמונים ואחת”.

”וזה הצחיק אתכן?”

ההיא בוהה במסמר הריק שמאחוריי.

זה המסמר שתמיד היינו תולות עליו מלאכות מבית הספר. המסמר שהמלאכה האחרונה שנתקעה עליו והעלתה שכבת אבק דקיקה הייתה של פערי, אחותי הקטנה בת השמונה עשרה כמעט: מראה במסגרת טפטים, ואסור להשאיר מראות גלויות בבית האבלים.

כי הנשמה של הנפטר מסתובבת בבית האבלים בשבעה.

כי היא עלולה להציץ משם פתאום ולעשות 'קוקו'.

טוב, לא ממש. אבל לא משאירים מראות גלויות בבית האבלים, וזהו.

"אומרים שטוב לנשמה שהאבלים צוחקים", השותפה ל'חפץ חיים' מהנהנת עדיין מולי. יש לה הנהון מובנה, קצת כמו הכלבלבים המנומרים במוניות. ומכאן אפשר לראות שהצוואר שלה די מקומט.

אני תופסת את הידיות של הכיסא, נשענת עמוק, תופסת לה את העיניים.

"אבל נראה לך שנשמות שנפטרות רוצות דברים אחרים ממה שהן רצו בחיים?"

בינתיים החדר דחוס מדי. אני קמה, פותחת את החלון ומתיישבת שוב. צביקי מציץ במבט מוטרד מהמשקוף, שואל אם אני רוצה שהוא יכין לי משהו לשתות.

כן, אני רוצה שוקו.

ואני רוצה רגע לעצור הכול וללכת שוב למשמרת אצל אימא בבית החולים.

או לצרוח בצליפות מדויקות את כל הכאב.

ואני רוצה להתאבל כמו שאני, אבל כל החברות של אימא שלי עליה השלום כאן. כל הנשים שהיא למדה איתן שיעורים יומיים, שבועיים או חודשיים. כל הצוותים משלושת הסמינרים שהיא לימדה בהם בשנים האחרונות, ממש עד האשפוז האחרון. כל המנהלות של קווי התוכן. אפילו מינה רפאל, שעומדת בעילום שם ידוע ומפורסם מאחורי קו 'לדבר השם', הקו שבו אימא השאירה את השיחה האחרונה שלה. לפני חודש.

נס שיהודית אחותי הבכירה מקבלת את כולן יפה, נס שפערי מדוכאת דיה כדי למשוך אליה תשומת לב.

שלוש חברות שלה נכנסות. אני מזהה את האימה בעיניים שלהן, את המוח שנע בסלילים מאחורי המצח הקמוט קלות, אוסף אפיזודות שהן יוכלו לספר אחר כך בטלפונים אין־סופיים.

"פערי", אני צובטת לה קלות ביד, לא יכולה להסתכל לה בעיניים בכלל. "הגיעו ללמוד איתך למבחן".

פערי מדפיסה לי בקושי חיוך אומלל, לוחשת: "סתם בנות מהמחזור", וקמה לשבת איתן בחדר הקטן.

אני זזה שוב, ושוב יהודית מדברת. ומינה רפאל איתה. המנהלת של 'נאות רחל' כושלת פנימה. מישהי מתרוממת, אוספת סבר שיש בו רחמים אין־סופיים, ממלמלת: "המקום ינחם", ואני יודעת שאיחנק בעוד זמן קצר ממש.

"בואי נמנע את הטרגדיה הבאה", אני לוחשת אל תוך התנווך של דסי אחותי. הקרובה לי ביותר בגיל, לא דומה לי בכלל.

דסי מסובבת אליי צוואר.

"בואי נמנע את הכותרות האדומות של 'שושי שוסמן', זאת מהסקצ'ים, נחנקה במהלך השבעה של אימה המורה מנוחה קרויזר עליה השלום".

"משוגעת", דסי כועסת עליי. גם הנשמה של אימא.

יש דברים שלא אומרים. גם לא בצחוק.

"טוב", אני מנערת קלות את החצאית, ממששת את הסיכה שעל הקרע הטרי, מתרוממת, מתאפקת באמת שלא להבטיח לכל הקהל הקדוש "תכף אשוב". אני יודעת שזה לא מתאים.

אני חומקת במסדרון הצר, עוצמת עיניים מול העציץ המלאכותי הנצחי של אימא, בנישה הקטנה.

ואני מציצה אל הגברים.

אליעזר בפנים אדומות מאוד מול הצוות של הישיבה. שלוימי המוז'ניק נראה כמו בובת שלג.

ואבא?

אני זולגת למרפסת הקטנה של המטבח. הדחוקה. הסגורה כמובן. אבא שלי שם עם סיגריה. מסתכל על שום דבר. מעולם לא ראיתי אותו מעשן.

"אבא?" אני אומרת לו. רטוב לי בעיניים. "רוצה משהו לאכול?"

אבא שלי. האיש הבודד בעולם.

"בן ציון יהיה חייב להתחתן", אומרת אחת האחיות של אבא, שפלשה למטבח בלי רשות.

"לכי תמצאי לו אישה כמו מנוחה", דודה אחרת מרתיחה שם מים.

"אין, אין דברים כאלו בעולם", מסכימה איתה הראשונה, "רק בגן עדן".